

In memoriam Hans Vogel (1942-2012)

Op 23 oktober j.l. is onverwacht Hans Vogel overleden na een kort ziekbed. Hans was lid van de NEV sinds 1992 en een trouw bezoeker van de bijeenkomsten van de Afdeling Noord-Holland/Utrecht op de woensdagavonden in het voormalige ZMA.

In zijn werkzame leven was hij tientallen jaren actief als decorbouwer en schilder bij diverse toneelgezelschappen, w.o. Toneelgroep Amsterdam. In schril contrast met deze extravagante en extroverte wereld stonden zijn activiteiten in een verstilde wereld van een amateur-imker in Purmerend. Nadat hij overgevoelig raakte voor bijensteken stopte hij met bijenhouden en concentreerde hij zich meer op zijn collectie en studies aan het gedrag van wilde bijen en wespen. Zo

bouwde hij op zijn zolder een vernuftige opstelling voor een filmische inkijkoperatie in het nest van de gewone wesp, *Vespula vulgaris* (Linnaeus), om het gedrag vast te leggen. Hij constateerde dat de werksters na iedere lichte ingreep de isolerende lagen direct herstelden en zo de, met een thermo-sonde gemeten, constante nesttemperatuur weten te handhaven ten opzichte van een veel lagere en wisselende buitentemperatuur. Ook heeft hij een bijdrage geleverd aan de biologische kennis over en de verspreiding van de parasitaire wespen- of waai-erkever *Meteorus paradoxus* (Linnaeus) en een andere broedparasiet: de smalvleugelige sachembijenoliekever *Sitaris muralis* (Forster). In het begin van deze eeuw ontdekte hij de eerste westelijke popu-

latie van de bruine rouwbij, *Melecta albifrons* (Foster), ten noorden van het Noordzeekanaal. Deze soort is een broed-parasitaire bij van de gewone sachembij, *Anthophora plumipes* (Pallas). Hans was te bescheiden en misschien zelfs verlegen om zijn bevindingen voor te leggen aan een groter publiek. Dat liet hij graag over aan andere entomologen. Niet onvermeld mag blijven dat hij de laatste tien jaar van zijn leven zich onbezorgd heeft ingezet voor het handvaardigheidsonderwijs op een basisschool met moeilijk lerende kinderen.

Aan Hans Vogel hebben wij een actieve natuurliefhebber, met brede belangstelling en een groot rechtvaardigheidsgevoel, verloren.

Summary

In memoriam Hans Vogel (1942-2012)

We commemorate Hans Vogel who unexpectedly passed away on October 23, 2012. Hans was a professional set designer and painter engaged in several Amsterdam theatre companies and by contrast, an excellent amateur entomologist with interests in bee keeping and wild bees and wasps and their biology.

Wijnand Heitmans

Madurastraat 119-1e

1094GK Amsterdam

wijnand.heimans@hotmail.com

Richard Vogel

Zeeburgerdijk 9D

1093SJ Amsterdam

1. Hans Vogel op de laatste NEV-afdelingsbijeenkomst Noord-Holland / Utrecht op het voormalige Zoologisch Museum Amsterdam, 9 februari 2011. Foto: Wijnand Heitmans

1. Hans Vogel at the last meeting of the Netherlands Entomological Society (afdeling Noord-Holland / Utrecht) at the former Zoologisch Museum Amsterdam, 9 February 2011.

Unsynchronized disinfections favour the evolution of virulent parasites

Side effects from the use of agents to combat parasitism are well rehearsed, for example damage to both host and environment, and the evolution of resistance to agents. Here, I propose to discuss another effect and how to deal with it. Paul Ewald (e.g. 1993) pointed out that in host-parasite relations, parasites tend to be more damaging to their hosts if they can easily transmit to new hosts. There is strong empirical support for this statement, and the evolutionary logic seems flawless: A parasite having great

difficulties transmitting to new hosts, should be interested in keeping the host healthy and alive, because the death of the host means the end of the parasite as well. So benevolent, mutualistic host-parasite relations are expected when for some reason transmission to new hosts is impaired.

Quite the contrary holds when new hosts can easily be infected (Ewald 1993). Often this is the case when parasites can survive for a long time independent of the host, and can 'sit and wait' for new hosts.

Or when they are transported to new hosts by a vector, for instance a mosquito, a syringe, or a sewer leaking into drinking water. In such cases the current host need not stay healthy and alive for the parasite to infect new hosts, so the parasite can evolve to deplete the resources of the current host while attempting to reproduce maximally and spread to other hosts. Virulently reproducing parasites mean sickness for the host.

Taking bee-hives (figure 1) as an